

XIII. světový kongres psychiatrie

(Egypt, Káhira, 10.–15. září 2005)

V následujících článcích autorů prof. MUDr. J. Rabocha, DrSc., a doc. MUDr. H. Papežové, CSc., nabízíme čtenářům dva pohledy na průběh a poslání této významné akce.

Motto kongresu: 5000 let vědy a péče – základy budoucnosti psychiatrie

XIII. světový kongres psychiatrie se konal v Káhiře pod záštitou prezidenta Egypta s mottem „5000 years of science and care, building the future of psychiatry“ za účasti 5500 delegátů z více než 100 zemí všech světadílů (nejvíce 676 bylo z Egypta, což představuje větší třetinu místních psychiatrů). Vzhledem k nedávným teroristickým akcím v této oblasti to byl nečekaný počet. Jednalo se o první psychiatrickou konferenci na africkém kontinentu a na Blízkém východě. Díky podpoře farmaceutických firem Zentiva, Glaxo a dalších byla přítomna i relativně početná česká delegace. Pro českou psychiatrii byla konference zajímavá z více důvodů, především ale proto, že další světová konference se bude konat za tři roky v Praze.

Místem akce bylo velké a moderní kongresové středisko na periferii Káhiry ve čtvrti nazvané Násirovo město (pojmenované po prvním prezidentu Egyptské republiky, který spolu s již zavražděným Anvarem Sadatem a současným prezidentem Hosni Mubarakem v roce 1952 zbavil moci posledního egyptského krále Farouka a přinutil ho k emigraci do Itálie – dnes je Farouk pohřben v jedné z četných Káhírských mešit stejně jako bývalý iránský šáh Réza Páhlaví). Kongresové hotely byly rozesety po celé Káhiře v obrovských vzdálenostech (Káhira má podle místních odhadů až 20 miliónů obyvatel). Speciální autobusy zajišťovaly dopravu v delších časových intervalech a jejich pravidelnost odpovídala chaotickému stylu místní silniční dopravy.

Slavnostní zahájení za účasti egyptského ministra zdravotnictví bylo velmi čteně navštíveno – sál s kapacitou 3500 míst byl přeplněn. Všichni nejdůležitější funkcionáři konference (Afaf Khalil, Tarek Okasha), světové (Ahmed Okasha, Pedro Ruiz, Juan Mezzich) a Egyptské psychiatrické společnosti (Said Azeem) zde přednesli své zdravotní zprávy. Byly předány tři významné ceny. „Jean Delay Prize“ (podle prvního prezidenta Světové psychiatrické společnosti) obdržel po siru Davidu Goldbergovi (1999) a Hakopu Akiskalovi (2002) dr. Otto W.

Steenfeldt-Foss z Osla za celoživotní práci v oblasti lidských práv a důstojnosti pacientů s duševní poruchou. Cenu Ahmeda Okashi pro psychiatry a výzkumníky mladší 40 let, kteří se zasloužili o rozvoj psychiatrické péče v rozvojových zemích, získali dr. Ahmed El-Shafei a dr. Hanan Hussain z Egypta za publikace týkající se práce s rodinami pacientů se schizofrenií a balkánská skupina EEPsi za projekt popisující organizaci psychiatrických služeb v jejich zemích. Ženevská cena pro lidská práva byla udělena dr. Jorge Luis Pellegrinimu z Argentiny, který celý život bojoval za práva pacientů s duševními poruchami a sám se stal obětí vojenské diktatury. Hlavní přednášku na téma „Duševní poruchy a péče v historii Egypta: od faraonské k islámské éře“ přednesl prezident konference Ahmed Okasha. Zazněla hudební kompozice současného předního egyptského skladatele a pianisty Omara Khaiyry. Následná skromná recepce se konala v přilehlých čínských zahradách při produkci nápaditých folklórních produkcí.

Na konferenci odeznělo více než 300 příspěvků velmi rozdílné kvality. Paralelně běželo až 23 sekcí. Ve čtyřech posterových sekcích bylo vystaveno až 340 vývěsek. Někdy bylo těžké se vybrané akce zúčastnit, protože umístění sálů nebylo místním pořadatelům detailně známo a docházelo k četným obsahovým i prostorovým změnám. Je dobře, že tentokrát poměrně čtenější aktivní účast našich autorů jak v podobě přednášek (Höschl – Diabetes in schizofrenia and the second generation neuroleptics, Praško – Multimedia tools, role playing and video feedback in the training of case management, Raboch – Individual coercive measures during hospitalisation – EUNOMIA project, Raboch – Psychiatric care among women: psychopharmacological perspective, Trojan – Different models of treatment of paraphiliac sex offenders), tak posterů (Češková, Hájek, Janů, Kučerová, Papežová, Vevera) patřila k tomu nejlepšímu, s čím se mohl účastník konference setkat.

Psychiatrická společnost a občanské sdružení

Praha 2008 ve spolupráci se společností Guarant prezentovaly přípravu další světové psychiatrické konference v Praze v hojně navštěvovaném stánku, který otevřel nový prezident WPA Juan Mezzich. Výstavka laděná do tónů zlaté Prahy, zdůrazňující historické kořeny národů žijících na našem území i psychiatrickou tradici, byla velmi kladně hodnocena. Propagační materiály vyvolaly velký zájem. To vše dává dobré předpoklady pro to, že v roce 2008 v Praze bude vysoká účast jak odborníků tak sponzorů. Jak říká prezident WPA prof. Mezzich, bude to konference „best ever“.

Valné hromady Světové psychiatrické společnosti se zúčastnilo 108 delegátů (WPA má 129 členů) ze 107 zemí. Proběhly zde volby jedné poloviny exekutivy WPA (má celkem 8 členů s 6letým volebním obdobím, prezidentská perioda je 3 roky). Novým prezidentem byl zvolen jasnou většinou též náš kandidát prof. Mario Maj (vzpomeňme na jeho zajímavou přednášku o bipolární afektivní poruše ve Špindlerově Mlýně v roce 2004). Také další námi podporovaní kandidáti byli úspěšní – Allan Tassman (opakovaně přednášel v Praze) se stal novým sekretářem pro vzdělávání, Helen Hermann pro publikace a Miguel Jorge pro sekce WPA.

Sekretářem pro finance zůstává Sam Tyano (kurz o ADHD v loňském roce na Psychiatrické klinice 1. LF UK a VFN na Karlově), pro konference Pedro Ruiz (prezident elect Americké psychiatrické společnosti), generálním sekretářem John Cox (přednášel o poporodních depresích ve Špindlerově Mlýně v roce 2000). V Káhiře skončilo volební období Petru Smolíkovi ve funkci zonálního repre-

zentanta pro střední a východní Evropu. Jeho nástupcem se stala Dušica Lečić-Toševski z Bělehradu (námi navrhovaná Lívie Vavrušová, bohužel, těsně neprošla). Během zasedání bylo opět především zástupci Royal College diskutováno o dodržování lidských práv a zneužívání psychiatrie v Číně.

Našemu zástupci v Radě mladých psychiatrů WPA (věková hranice 40 let) Lubošovi Janů vypršela volební perioda. Výbor Psychiatrické společnosti musí během krátké doby nominovat nového reprezentanta v oblasti, která je pro každý obor zásadní.

V Káhiře proběhla první schůzka vedení WPA (J. Mezzich, J. Cox, S. Tyano, P. Ruiz, M. Maj) se zástupci českých organizátorů světové konference 2008 v Praze (J. Raboch, předseda organizačního výboru, E. Češková, C. Höschl, J. Rektor, I. Tůma). Další setkání je plánováno na květen 2006 v rámci APA konference v Torontu. Lokální organizační výbor, podporovaný PCO Guarant, však musí začít intenzivně pracovat již v současné době.

V rámci slavnostního zakončení sjezdu bylo prof. Rabochovi spolu s dalšími 11 význačnými osobnostmi světové psychiatrie uděleno čestné členství Světové psychiatrické společnosti (čestným členem je též prof. Zvolský). Nový prezident WPA Juan Mezzich vyhlásil svůj program zdůrazňující lidskou stránku psychiatrické péče představující propojení vědy a humanismu. Z hlediska WPA považuje v jeho volebním údobí za zásadní regionální sympozia v Istanbulu 2006, v Melbourne 2007 a především 14. světový sjezd 20. – 25. 9. 2008 v Kongresovém centru v Praze!

Dodáno redakci: 3. 10. 2005

*Prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc.,
předseda Organizačního výboru
Světové psychiatrické konference 2008*

Cíl kongresu: zlepšení klinické péče o duševně nemocné

Světový psychiatrický kongres se poprvé v historii konal v africké a arabské zemi. Měl ukázat komplexnost současné psychiatrie a pokrýt velmi širokou škálu těchto problémů: 1. lidský vývoj, 2. biologická psychiatrie a neurovědy, 3. sociální a kulturní psychiatrie, 4. psychiatrie v Africe a ostatních rozvojových zemích, 5. epidemiologie a veřejné zdravotnictví, 6. diagnostické systémy, 7. demence a související kognitivní poruchy, 8. zneužívání návykových látek a závislosti, 9. schizofrenie a související poruchy, 10. afektivní poruchy, 11. anxieta, stres a poruchy přízpůsobení, 12. disociační a somatizační poruchy, 13. poruchy příjmu potravy, sexuální poruchy a poruchy spánku, 14. poruchy osobnosti, 15. duševní poruchy a poru-

chy chování v dětství a adolescenci, 16. sebevraždy a ostatní nebezpečné poruchy, 17. HIV a psychiatrie, 18. primární péče a duševní zdraví, 19. farmakoterapie, 20. psychoterapie, 21. socioterapie, 22. prevence a podpora zdraví, 23. etika, právo, lidská práva a duševní zdraví, 24. ekonomika duševního zdraví a výzkum.

Kongres si také kladl za cíl přispět k převedení nových poznatků ve vědě do zlepšení klinické péče o duševně nemocné, tak aby naplnil heslo konference: „**5000 let vědy a péče – základy budoucnosti psychiatrie**“. K realizaci toho cíle byla využita sympozia, organizovaná všemi 55 sekcemi Světové psychiatrické asociace (WPA), různá sympozia podporovaná sponzory, panely, workshopy,

semináře, debaty s experty a fóra ze všech částí světa. Byly využity i video telekonference, prezentovány nové knihy a časopisy. Byly hledány nové interaktivní formy vzdělávání a interdisciplinární komunikace.

Organizátoři uvádějí, že 90 % účastníků kongresu byli klinici. Kongres měl přispět ke zlepšení jejich klinických znalostí a dovedností, navázání a výměně zkušeností. Zároveň rozvinout spolupráci mezi profesionály, organizátory péče a pacienty a mezi rozvojovými a ostatními zeměmi. Rozsah cílů a rozdílnost účastníků vedla spíše k naplnění výukových účelů. Sdělení měla postgraduální charakter a nedostatky v organizaci vedly spíše k selhání v komunikaci mezi organizátory a účastníky. Účastníci se shodovali na tom, že v současné době nelze množství informací integrovat bez jasnějšího, realističtější vymezeného cíle. Proto autorka hodnotí dokumentuje na jednom tématu, kterému se věnuje a které odráží i povahu konference.

Oblast poruch příjmu potravy (PPP) byla prezentována pouze jedním blokem přednášek a posterů. Přední odbornice Dr. Brambilla (Itálie) spíše rekapitulovala použití KBT, mezi odborníky již běžně používané v klinické praxi (i když v souladu s novými trendy obohacený o prvky analytických interpretací). Přehledná informace byla určena spíše pro rozvojové země a přednáška vyvolala zájem mezi počtem účastnic z Egypta. Dr. López-Ibor mluvil o efektu operace žaludku (bandáže) na psychopatologii PPP. Přes malý vzorek pacientů byly výsledky 6–12 měsíců po zákroku spíše alarmující. 58 % pacientů mělo vedlejší účinky (zvracení, průjem). Zhubnutí u 77,4 % pacientů se odrazilo ve zlepšených výsledcích ve škále sebeposouzení

(EDI). Autor to považoval za výrazný úspěch a řešení pro „léčbu“ záchvatového přejídání. Z hlediska odborníka na PPP není tento optimismus zcela opodstatněný.

Zajímavá byla sdělení, týkající se pohlavních rozdílů v psychopatologii, přístupu k léčbě a v léčbě samotné, odrážející různá postavení žen v různých částech světa. Halbreich (USA) zdůraznil rozdílné pohlavní rozdíly u anxiety a deprese, častější somatizace deprese u žen, Patel (Indie) popsal deprese jako riziko gynekologických obtíží, lépe pochopitelných v kontextu rodiny. Fenomenologie deprese je ovlivňována povahou stresu v souvislosti např. s odmítáním sexuální role. Z farmakologického hlediska mne zaujalo připravované uvedení do praxe nového agonisty melatoninu **agomelatinu** v několika zemích Evropy. Je antagonistou receptorů 5-HT_{2C} (podobně jako mianserin, mirtazapin a amitriptylin). Jejich blokádu zvyšuje dopaminergní a adrenergní aktivitu frontálního kortexu. Klinické studie této látky nového farmakologického profilu u rekurentní depresivní poruchy slibují lepší toleranci než u SSRI.

Závěrem lze konstatovat, že konference především zmapovala složitost a množství úkolů, které na psychiatrii v budoucnosti čekají ve zlepšení 1. interdisciplinární komunikace, 2. komunikace mezi organizátory zdravotnictví, zdravotníky a pacienty, 3. dodržování etických přístupů, 4. přístupnosti adekvátní péče a respektování existujících rozdílů v psychopatologii a potřebné péči mezi ženami a muži a 5. věnování dostatečné pozornosti dětským a adolescentním pacientům. Bylo však zřejmé, že integrace psychiatrie rozvojových zemí do rozvinutého systému vědecké a klinické psychiatrie bude vyžadovat ještě mnoho úsilí.

Dodáno redakci: 27. 9. 2005

Doc. MUDr. Hana Papežová, CSc.

European Council of Eating Disorders Konference Evropské rady pro poruchy příjmu potravy (Rakousko, Innsbruck, 7.–10. září 2005)

Setkání převážně evropských odborníků sdružených v **European Council of Eating Disorders (ECED)** se koná každé dva roky v jednom evropském městě, o kterém je veřejně a často velmi bouřlivě hlasováno na konci každého setkání. Evropská organizace zachovává od svého vzniku neformální organizaci konferencí i práce v mezidobí. Je založena především na internetové komunikaci a zabývá se šířením informací o klinické praxi, literatuře i výzkumech.

Novými tématy se zabývalo několik bloků sděle-

ní. Prvním byl blok představující **odborné společnosti pro poruchy příjmu potravy v jednotlivých státech Evropy**. Blok byl organizován Martinou de Zwaan (Rakousko, Německo) a byly prezentovány organizace Rakouska, Skandinávie (Norská společnost pro PPP), Španělsko (L. Beato), Itálie (AIDAP–Ricardo Delle Grave), Švýcarsko (ENES–Joachim Küchenhoff), Česká republika (CZEDA–Hana Papežová), Velká Británie (EDA, EDNET – Sue Ringwood a SIG Royal College of Psychiatrists – Ulrike Schmidt), Holandsko

(Dutch Kenniscentrum Eetstoornissen-Hans Bloks Portugalsko (NDCA – Dulce Bouca & Abel Matos Santos), Maďarsko (H. Tury). Cíle odborných společností jsou velmi podobné, snaží se šířit klinická doporučení, iniciovat vědecké práce, interdisciplinární komunikaci i výukové kurzy.

Kurzy a výcviky o poruchách příjmu potravy jsou organizovány ve většině evropských států. Jejich přehled přinesl blok řízený Andreasem Karwautzem (Vídeň, Rakousko). Všechny jsou zaměřené na zlepšení znalostí a kompetence zdravotníků a terapeutů v léčbě poruch příjmu potravy v různých typech zařízení. Neexistuje však jednotný závazný způsob dalšího vzdělávání. Nejlépe propracovaný systém existuje v Anglii. Tamější odborné společnosti se vyjadřují i k otázce uplatnění terapeutů, kteří sami chorobou prošli nebo procházejí.

Další setkání bylo věnováno organizacím pacientů a organizací pečovatелů v Evropě. Vhodnost použití manuálů v léčbě byla tématem velmi živé debaty mezi Robertem Palmerem (Leicester, UK) a Christopherem Fairburnem (Oxford, UK), předními představiteli oboru. „Manualizovaná“ léčba se zdá být aktuálně moderním způsobem léčby, který zlepšuje přístupnost terapie i její kvalitu.

Dodáno redakci: 30. 11. 2005

Návratem do historie oboru byla diskuse Arthura Crispa a Geralda Russella, kteří byli mezi prvními odborníky v tomto oboru a stále se aktivně živě o rozvoj problematiky zajímají. Diskuse byla zaměřena na výměnu pohledů mezi starší a nastupující generací odborníků.

Zajímavou debatou, na kterých je program postaven, byla debata mezi odborníky hájícími nebo oponujícími názoru o **zařazení obezity do diagnózy poruch příjmu potravy.** Výsledkem byla nakonec shoda, že je nutná přesná diagnostika a odlišení obézních pacientů s psychiatrickou problematikou. „Psychiatrize“ celé oblasti obezity se nejeví jako reálná ani jako žádoucí.

V posterové sekci byly práce věnovány prevenci relapsu v terapii, různým modelům léčby. Naše práce se věnovala vlivu hormonální terapie na vnímání bolesti u poruch příjmu potravy. Významu prenatálního estrogenu a testosteronu se věnovala práce, která měřila poměr mezi druhým a čtvrtým prstem ruky. Nízký prenatální testosteron může vést dle autorů ke zvýšené vulnerabilitě k poruchám příjmu potravy.

Celkově lze hodnotit setkání jako velmi inspirující a obohacující o nové podněty v oblasti poruch příjmu potravy, o to více, že proběhlo ve velmi přátelské atmosféře.

Doc. MUDr. Hana Papežová, CSc

6. mezinárodní konference o bipolárnej poruche (USA, Pittsburgh, 16.–18. júna 2005)

Usporiadateľom konferencie bola Lekárska fakulta Univerzity v Pittsburghu a Western Psychiatric Institut. Prezidentom konferencie bol David Kupfer. Konferencia prebiehala dopoludnia v plenárnych sympóziách, popoludní v paralelných sedeniach s rôznymi subtémami. Nechýbali ani workshopy a postery.

Najdôležitejšie boli zrejme dopoludňajšie sympóziá. Hneď prvé sa venovalo polyfarmácii u bipolárnej poruchy. Gershon, Yatham, Thase a Keck sa snažili nájsť odpoveď na otázku, či je možné liečiť bipolárnu poruchu za pomoci menej než piatich liekov. Yatham (Vancouver, Kanada) napríklad uviedol, že kým v 70. rokoch len 4 % bipolárnych pacientov užívalo viac než tri lieky, koncom 80. rokov to bolo už 35 % a v súčasnosti už 42 % užíva viac než tri lieky. Thase (Pittsburgh) sa zaoberal stabilizátormi nálady. U bipolárnej depresie u 1/3 až 1/2 pacientov je ich možné podávať v monoterapii. Pri zlyhaní je potrebná kombinácia s atypickými antipsychotikami. Keck to isté doporučoval aj pre dlhodobú terapiu.

Druhé sympóziu upriamilo pozornosť na epidemiológiu a biológiu bipolárnej poruchy. Murray (Londýn) sa zaoberal rozhraním schizofrénie a bipolárnej poruchy. Spomenul Kraepelinovu dichotómiu. Prezentoval aj výsledky epidemiologického prieskumu z troch anglických miest. Výskyt bipolárnej poruchy bol rovnaký, ale výskyt schizofrénie bol v Londýne výrazne vyšší než v Nottinghamu alebo v Bristolu. Výskyt mánie bol 6-krát častejší u afrických prisťahovalcov, u karibských dokonca 9-krát častejší než u bielych Angličanov. Murray uviedol aj niektoré zaujímavé údaje zo štúdie rodín s psychózou. DePaulo (Baltimore) nadviazal údajmi o spoločne sa vyskytujúcich génoch u schizofrénie aj bipolárnej poruchy (napr. G 72). Manji (Bethesda) prezentoval výsledky vlastného laboratória. Lítium zrejme mení celulárnu plasticitu v CNS, ako aj zvyšuje objem šedej hmoty u pacientov s bipolárnou poruchou. Nolen (Groningen, NL) bol posledným rečníkom v tomto veľmi zaujímavom sympóziu. Predostrel fakty, ktoré asociujú mániu s autoimúnnou

tyreoditidou (genetické štúdie, familiárne štúdie, štúdie dvojčat). Otázka je samozrejme ešte otvorená.

V samostatnej časti programu vystúpil riaditeľ Národného inštitútu mentálneho zdravia (NIMH) T. Insel. Informoval plénum o niektorých prebiehajúcich výskumoch. Poukázal na následky duševných chorôb. V USA je ročne 18 000 homicidií, ale až 30 000 suicidií, na nich sa v 90 % podieľajú duševné poruchy.

Na druhý deň (17. júna) sa prezentovali epidemiologické štúdie. Výsledky Angstovej zurišskej štúdie predniesla Merikangasová. U bipolárnej poruchy II (BP II) výrazne narastá riziko alkoholovej závislosti až na 10-násobok oproti monopolárnej poruche. Cassano (Pisa, Taliansko) sa zaoberal rozdielmi medzi unipolárnou a bipolárnou poruchou. Pre mňa bolo nepochopiteľné, že manické symptómy identifikoval aj u monopolárnej depresie (!?). Kessler (Boston) v najnovšej NCS-R zistil 1,4% výskyt BP I, 1,6% výskyt BP II podľa CIDI.

V ďalšom sympóziu bola už reč o psychosociálnych intervenciách (Franková), kognitívnych zmenách u bipolárnych porúch (Goodwin, Oxford, UK) a o suicidalite u pacientov s BP.

Večer sa udeľovali v Carnegieho múzeu ceny Mogensa Schoa za prínos v oblasti bipolárnej poruchy. Dostali ju traja psychiatri, medzi nimi Samuel Gershon.

Jedno sympóziu prezentovalo medzinárodné skúsenosti. Vestergaard a spol. prezentovali dánske skúsenosti s lítium, austrálsky pohľad na problematiku zhrnul Mitchell, talianske skúsenosti

prezentoval de Girolamo. Dalo sa tam dozvedieť rôzne zaujímavé fakty. Napríklad v Taliansku verejné lôžkové psychiatrické zariadenie má v priemere 13 lôžok, privátne zato 93 lôžok. V Brazílii (Gentil) klesol počet lôžok za päť rokov z 60 800 na 47 000. Čo sa týka liečby psychóz, poisťovne v Brazílii nehradia atypické antipsychotiká (len u rezistentnej schizofrénie), ale ani ECT.

Zaujalo ma ešte jedno sympóziu. Hodnotilo efektivitu liečby. Baldessarini zhodnotil lítium ako liek, ktorý najviac znižuje suicidalitu pacientov s bipolárnou poruchou. Young (Newcastle, UK) referoval o metaanalýze 14 štúdií z hľadiska dlhodobej liečby. Podľa neho sú „evidence based“ údaje len pre lítium, valproát a lamotrigín. Antipsychotiká druhej generácie zatiaľ nemajú hodnotné štúdie s udržiavacou dlhodobou liečbou u bipolárnej poruchy.

Na konferencii sa prezentovalo aj vyše 250 posterov. Veľa z nich bolo sponzorovaných farmaceutickými firmami. Išlo najmä o štúdie s liečbou bipolárnej poruchy atypickými antipsychotikami. Ale vyskytli sa medzi posterami aj nezávislé štúdie, napr. s EEG, evokovanými potenciálmi a podobne. Referovanie o nich by už bolo nad rozsah tejto správy.

Na tejto konferencii ma prekvapili dve veci. Jedna vec sa týka konferencie – v podstate mala výrazne nekomerčný charakter, neboli stánky, darčeky a pod. Druhá vec sa týkala mesta. Čakal som zadymené priemyselné mesto. To je už minulosť, Pittsburgh je vlúdne, príjemné a predovšetkým zelené mesto.

Dodáno redakci: 5. 10. 2005

Prof. MUDr. Vladimír Novotný, CSc.

XXVIII. česko-slovenská (13. mezinárodní) soudně psychiatrická konference (Znojmo, 6.–8. října 2005)

V říjnu loňského roku se uskutečnila ve Znojmě tradiční a společná soudně psychiatrická konference, pořádaná národními sekcemi české a slovenské psychiatrické společnosti. Konference se zúčastnilo 125 ze 140 přihlášených pracovníků, převážně psychiatrů a psychologů, ale i z jiných odborností, kteří vyslechli celkem 33 referátů a diskusí k těmto sdělením, které se dotýkaly celého spektra soudně psychiatrické problematiky. V úvodním vystoupení předsedy České sekce doc. MUDr. Karla Hynka, CSc., byly konstatovány aktuální a organizační soudně psychiatrické problémy, a to zejména skutečnost, že obě společnosti a ani justiční orgány nemají k dispozici kompletní seznam osob vykonávajících soudně znaleckou

psychiatrickou a psychologickou aktivitu, že v množině znalců, kteří tuto praxi vykonávají, jsou i osoby, které nenavštěvují žádné odborné akce společnosti a produkují neověřitelná množství (údajně ve dvou případech přes 500) znaleckých posudků ročně, pochopitelně s celou řadou výhrad k jejich kvalitě. Konference navštěvují a pravidelně na nich aktivně publikují a diskutují většinou stejní účastníci. Byla konstatována stále se zvyšující úroveň publikovaných sdělení a diskusí i stále se zvyšující počet účastníků konferencí. Byly kritizovány některé nové subspecializace, kupř. krajskými soudy nabízené zápisy do seznamu vytvářeného souboru znalců k posuzování „syndromu zavrženého rodiče“ a gerontologické problematiky.

Další sdělení se týkala hlavně neustále trvajících a nikdy nekončící problematiky poruch osobnosti a jejich souvislosti s projednávanou problematikou trestně právního i civilně právního druhu. V této části zazněla řada velmi poučných kazuistických sdělení a psychopatologických rozborů při řešení běžných, ale i raritních případů soudními orgány. Bylo poukázáno na aktuální posuny ve stavu a vědomí celé naší měnící se společnosti, zejména na míru zvyšující se agresivity, kde stále více figuruje alkohol či nejrůznější psychoaktivní látky a drogy, i problémy s tímto spojené, tj. problematika ochranného léčení a umístování těchto pachatelů do neustále postulovaných a zatím stále neexistujících detenčních ústavů, o kterých se stále jen mluví již několik desítek let. Těto problematice bylo v závěrečný den konference věnováno obsáhlé sdělení. Zaznělo i sdělení varující před snahou „psychiatrizarovat“, tj. zařazovat do lůžkové či ambulantní péče těžké asociální, na společnosti parazitující a trvale se trestných činů dopouštějící osoby, a to na příkladu kazuistiky. Bylo vypracováno celkem sedm znaleckých posudků, z toho byly tři tzv. „alternativní“, pochopitelně s odlišnými diagnostickými a zavádějícími posudkovými závěry, kde nakonec bylo nutné vypracovat ústavní znalecký posudek, který „depsychiatrizaroval“ projednávanou posuzovanou rozsáhlou, prostou, promyšlenou a účelově deklarovanou kaptativní trestnou činnost, zahalovanou do agravovaných či jednoznačně simulovaných quazipsychiatrických symptomů.

Prakticky všechna přednesená sdělení a i diskuze k nim, které nepostrádaly potřebnou míru odlehčující neformálnosti a vtipnosti, byla na velmi dobré až vysoké odborné úrovni, o čemž svědčila trvale vysoká účast přítomných v přednáškovém sále hotelu Dukla, ve kterém byli všichni účastníci ubytováni. Přínosné byly pro účastníky i diskuse a poznatky, získané v časech respirií či společného stolování.

Ve společném zasedání výborů české a slovenské psychiatrické společnosti byla oceněna organizační práce na úspěšném průběhu konference, bylo vysloveno poděkování, a to Psychiatrické léčebně v Brně Černovicích, jmenovitě MUDr. T. Kostronové, MUDr. V. Šťastnému, CSc., a jejich spolupracovníkům.

Výbor České soudně psychiatrické společnosti byl pověřený požádat Ministerstvo spravedlnosti ČR, aby upravilo a uvedlo do reálných cenových kontextů ve vyhlášce č. 432/2002 Sb. z. kodifikované, realitě neodpovídající a aktuálně uplatňované dehonestující taxy za vysoce odbornou a kvalifiko-

vanou práci znalců psychiatrů a psychologů. Kolegové soudní znalci psychiatři ze Slovenské republiky jsou odměňováni částkou 600 Sk za hodinu práce, navíc je zákonem předepsána účast dvou znalců psychiatrů u všech vypracovávaných znaleckých posudků, což vede ke zkvalitnění znaleckých posudků a ke kontinuitě při odborné výchově nové generace znalců. Účinně se tak zabraňuje korupčním pokušením a podezřením, navíc i k odstranění potřeby rychle narůstajícího počtu tzv. „alternativních posudků“, vypracovávaných ad hoc ze strany obhajoby, často ze selektovaného a „alternativním“ znalcům manipulativně předkládaného spisového materiálu, se zavádějícími diagnostickými a posudkovými závěry a s následnou potřebou vypracování ústavních revizních posudků. Výbor soudně psychiatrické sekce ČLK JEP žádá tímto už jmenované znalce, aby na adresu předsedy doc. MUDr. K. Hynka, předsedy výboru (Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN, Ke Karlovu 11, 128 00 Praha 2) sdělili své základní údaje (jméno, příjmení, akademické tituly, vědeckou hodnost, datum narození, jakou mají specializaci v soudní psychiatrii, od kterého roku, a nakonec adresy pro poštovní, elektronický či telefonický kontakt. Výbor konstatuje, že se zatím nepodařilo vytisknout Sborník přednášek z předcházející soudně psychiatrické konference, která se konala v Liptovském Jánú – Bystré v říjnu 2004; prim. MUDr. S. Droba vysvětlil problémy s jeho vytištěním. Bylo usneseno, že z letošní konference a nadále ze všech příštích budou vydávány CD disky, zhotovené z disket nebo disků, které jednotliví přednášející předají po přednesení svých na konferenci prezentovaných sdělení organizačním pracovníkům, kteří zajistí jejich edici pro zájemce. Letošní referáty v elektronické formě shromažďovala PhDr. Štěpánka Tůmová a jejich edici zajistíme za sponzorské účasti farmakologických firem, které podpořily naši konferenci. Byly to firmy Astra-Zeneca, Hexanel, Jansen Cilag, Lundbeck, Pfizer a Zentiva, kterým tímto děkujeme. Bylo nakonec předběžně stanoveno, že příští XXIX. česko-slovenská (14. mezinárodní) soudně psychiatrická konference se uskuteční v první polovině října 2006 v Praze. Hlavním tématem budou otázky z oblasti civilně právní (tj. psychiatrická a psychologická problematika odškodňování, vyhodnocování závětí, darovacích a jiných smluvních dokumentů, způsobilosti k právním úkonům) a k tomu jako varia celá šíře naší expertizní činnosti. Podrobnosti budou oznámeny v nepravidelně vydávaných bulletiněch ČLK JEP a SLK.

Dodáno redakci: 1. 11. 2005

MUDr. František Uhlíř, CSc.

Strategie WHO v péči o duševní zdraví

(Tisková konference, Praha, 14. prosince 2005)

Regionální kancelář Světové zdravotnické organizace (WHO) a Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN v Praze ve spolupráci s Centrem adiktologie 1. LF UK uspořádaly tiskovou konferenci na téma: **Transformace české psychiatrie a dopady duševních poruch a onemocnění na společnost.**

V úvodu konference seznámila přítomné ředitelka kanceláře WHO v Praze MUDr. Alena Šteflová s rozsahem duševních chorob v rámci evropských zemí. Konstatovala, že psychická onemocnění jsou do četnosti výskytu hned za kardiovaskulárními chorobami a stávají se vážným společenským, sociálním a ekonomickým problémem. Z tohoto důvodu se v lednu loňského roku sešli v Helsinkách ministři zdravotnictví zemí WHO evropského regionu, aby projednali a schválili Deklaraci o duševním zdraví a Akční plán pro Evropu zaměřené na léčbu a prevenci chorob psychického charakteru. Mezi pracovní priority například zařadili kvalitní primární péči, rozvoj komunitních služeb, mezioborový a mezioborový přístup, zlepšování pečovatelských služeb a v neposlední řadě věnovali pozornost rovněž otázkám financování. S cílem zlepšit informovanost o současném stavu této péče byl vydán Atlas duševních chorob, zahrnující všechna vědecká pracoviště zabývající se touto problematikou. Mezi Ministerstvem zdravotnictví ČR a regionální kanceláří WHO byla podepsána smlouva o spolupráci, jejímž cílem byla revize Národní politiky duševního zdraví. Hlavním koordinátorem projektu se stala Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN v Praze, spoluřešitelem Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví. Ke zlepšení spolupráce ministerstva zdravotnictví a odborné i laické veřejnosti byla ustavena Komise pro transformaci psychiatrické péče.

Dodáno redakci: 10. 1. 2006

V další části programu konference nastínil přednosta Psychiatrické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc., preference transformace české psychiatrie, mezi něž se například řadí kooperace a kontinuita lůžkové a mimolůžkové péče, komunitní psychiatrie, akutní péče v ambulantních, intermediárních a nemocničních odděleních, zlepšování následné péče a důležitá oblast financování. Na názorných ukazatelích demonstroval vyšší nákladů spojených s léčbou chorob mozku; a jak čísla prozradila, pro choroby spadající do sféry psychiatrie jsou vysoké nejen přímé náklady spojené s léčbou, ale rovněž náklady nepřímé, neboť řada pacientů zůstává delší dobu nebo i trvale v invalidním důchodu a potřebuje stálou opatrovnickou péči.

As. MUDr. Roman Jiráček, CSc., z Psychiatrické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze se ve svém příspěvku zabýval problematikou demence. Podle celosvětového odhadu je ve světě 20 - 30 milionů demenčních pacientů, v ČR je asi 70 tis. osob s Alzheimerovou chorobou. Péče o tyto pacienty je velmi nákladná a nově vzniklá soukromá ústavní zařízení tohoto typu jsou pro řadu pacientů finančně nedostupná. Z těchto důvodů se jak v oblasti farmakoterapie tak i pečovatelské práce na nových projektech a hledají se přijatelná řešení.

V závěru tiskové konference pohovořil doc. PhDr. Michal Miovský, Ph.D., vedoucí Centra adiktologie Psychiatrické kliniky 1. LF UK, o problémech spojených s užíváním návykových látek, a to jak ze zdravotnického tak i ekonomického pohledu. Jde o zátěž pro celou naši společnost, neboť se dotýká značné části především mladé generace.

PhDr. Helena Raušerová